

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **N. R.**
státní příslušnost: X
zastoupen Mgr. Matějem Šedivým, advokátem
Václavské náměstí 21, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2023, č. j. OAM-976/ZA-ZA11-P15-2022,
takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. V této věci jde o to, zda obavy žalobce z výhrůzek rodinných příslušníků, kterým dluží peníze, mohou mít relevanci z pohledu mezinárodní ochrany. Žalobce namítá, že se žalovaný nedostatečně zabýval otázkou dostupnosti vnitřní ochrany. Podle soudu žalovaný rozhodl po právu, pokud žalobci mezinárodní ochranu neudělil. Soud níže vysvětlí proč.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce ve svých 18 letech požádal svého strýce a tetu, aby si vzali úvěr. Žalobce jím chtěl financovat své začínající podnikání. Jeho strýc a teta s tím souhlasili a vzali si úvěr na 65 milionů sumů. Žalobce si pak otevřel obchod s elektrospotřebiči. S tetou a strýcem se domluvil, že jim bude každý měsíc splácet 6 milionů sumů. Zpočátku to dodržoval. Poté se ale jeho podnikání přestalo dařit a úvěr rodině nezvládal splácet. Kromě toho dostal vysokou pokutu od finančního úřadu kvůli nesprávně vedenému účetnictví.
3. Problémy se splácením dluhu začaly v září 2021. Dne 10. 9. 2021 jej teta se strýcem navštívili a chtěli po něm peníze. Žalobce je požádal, aby počkali, ale po týdnu přišli znovu a pohádali se s jeho rodiči. V říjnu 2021 k nim pak přišel podnapilý strýc s nožem v ruce a ptal se žalobce, kdy mu vrátí peníze. Koncem října strýc žalobce znovu navštívil a fyzicky jej napadl. Poté žalobce odjel do Taškentu, aby si vydělal. Následně si vyřídil české vízum a z Uzbekistánu odjel. O té době tetu ani strýce neviděl. Pořád mu ale volají a ptají se, kdy jim dluh splatí. Naposled mu strýc volal začátkem listopadu 2022 a vyhrožoval mu, že pokud se vrátí do Uzbekistánu, tak mu ukáže. Žalobce strýcovo jednání na policii nehlásil. Přestěhování v rámci Uzbekistánu by jeho problémy nevyřešilo. Chtěl by zůstat v Česku a pracovat tu. Přicestoval začátkem ledna 2022. Poté pracoval jako pomocná síla na stavbách a jako taxikář v Praze. Od června 2022 byl jeho pobyt neoprávněný. O mezinárodní ochranu požádal dne 31. 10. 2022. Kromě uvedených problémů souvisejících s dluhem a jednáním jeho rodiny jiné problémy v Uzbekistánu neměl.
4. Žalovaný rozhodnutím ze dne 3. 5. 2023, č. j. OAM-976/ZA-ZA11-P15-2022 („rozhodnutí žalovaného“), žalobci mezinárodní ochranu neudělil. Problémy, které žalobce ve vlasti měl, nesouvisí se žádným z azylově relevantních důvodů. Původcem jednání, jehož se žalobce obává, jsou soukromé osoby. Jejich jednání sice bylo protiprávní, nejednalo se ale o pronásledování. Žalobce mohl využít dostupné prostředky vnitřní ochrany. Z Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR, kterou si žalovaný opatřil, plyne, že policie může přijmout opatření, pokud se na ni obrátí občan s obavou z budoucího nebo existujícího přímého ohrožení. Žalobce se však ani nepokusil na policii obrátit, přestože ze státními orgány své vlastní nikdy v minulosti žádné problémy neměl. Není proto důvod se domnívat, že by mu policie nemohla nebo nechtěla poskytnout ochranu. S odkazem na judikaturu žalovaný zdůraznil, že žadatel o mezinárodní ochranu musí především vyčerpat možnosti dostupné vnitrostátní ochrany. To žalobce neudělal. Je zřejmé, že o mezinárodní ochranu žádá pouze z důvodu legalizace pobytu.
5. Žalobce nesplňuje ani důvody pro udělení humanitárního azylu, mezinárodní ochrany za účelem sloučení rodiny nebo doplňkové ochrany. Neuvedl, že by mu měl hrozit trest smrti nebo špatné zacházení. Žalovaný zopakoval důvody, pro které nepovažuje tvrzení žalobce za relevantní ani ve vztahu k doplňkové ochraně. Žalobci nehrozí vážná újma v souvislosti s ozbrojeným konfliktem. Takový konflikt v Uzbekistánu neprobíhá. Jeho vycestování neodporuje ani mezinárodním závazkům Česka.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

6. Žalobce namítá, že se žalovaný obavami žalobce z jednání jeho příbuzných dostatečně nevěnoval. Žalovaný řádně nezjistil skutkový stav, neboť se nijak nezabýval fungováním policie nebo tím, zda v Uzbekistánu existuje orgán obdobný Generální inspekci bezpečnostních sborů, na který by se žalobce v případě potřeby mohl obrátit. Žalovaný

pouze obecně hodnotí úroveň dodržování lidských práv. Nezabývá se ale individuálními obavami žalobce. Není jasné, zda by policie žalobci pomohla a zda by naopak z důvodu profesní solidarity nepřijala pozici věřitele. Pokud žalobce čelil výhrůžkám již v době svého pobytu v zemi původu, nedomnívá se, že by se v případě jeho návratu situace uklidnila.

7. To, že žalobce se obává soukromých osob, bez dalšího není důvodem pro neudělení mezinárodní ochrany. Podstatné je, zda je jeho domovský stát způsobilý o tomu, aby jej před jednáním příbuzných ochránil. Touto otázkou se však rozhodnutí žalovaného nijak nezabývá. Místo toho nepřipustně vychází pouze z informace o bezpečnostní a politické situaci, kterou si sám žalovaný zpracoval (*Informace OAMP – Uzbekistán – Bezpečnostní a politická situace v zemi*).
8. Kromě toho žalovaný nedostatečně posoudil důvody pro udělení humanitárního azylu. Žalobce uváděl, že si v zemi původu nedokáže vydělat peníze na zaplacení dluhů. Návrat do Uzbekistánu by pro něj byl likvidační.
9. **Žalovaný** nesouhlasí, že by řádně nezjistil skutkový stav, pokud se nezabýval pozicí uzbecké policie a existencí případného orgánu vnitřní kontroly. Žalobce v průběhu řízení netvrdil, že by měl problémy s tamní policií nebo jinými státními orgány. Je to přitom žalobce, kdo nese břemeno tvrzení. Žalovaný se však přesto činností uzbecké policie zabýval. Vycházel z Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR, která je součástí spisového materiálu. Z uvedené zprávy jednoznačně vyplývá, že uzbecká policie funguje jako vnitrostátní ochranný prostředek hájení práv občanů. Uvedený dokument popisuje i možnost podat stížnost v případě nezákonného postupu či nečinnosti příslušníků policejních orgánů a zabývá se též úřadem ombudsmana. Z uvedené zprávy taktéž vyplývá, že pokud by příslušné státní orgány nebo úředníci ignorovali stížnost občana na nečinnost nebo nezákonný postup příslušníků policejních složek, pak je lze administrativně nebo trestně stíhat.
10. Žalovaný nezpochybňuje protiprávní jednání žalobcova strýce. V souladu s ustálenou judikaturou je však nutné vyčerpat všechny dostupné prostředky vnitrostátní ochrany, než nastoupí instituty ochrany plynoucí z mezinárodního práva. Žalobce tuto podmínku zjevně nenaplnil. Uzbecké státní orgány dokážou zajistit svým obyvatelům ochranu, pokud o ni požádají – i před trestnou činností soukromých subjektů. Žalobce však opustil území Uzbekistánu, aniž by se s žádostí o pomoc na příslušné orgány obrátil. Nelze tedy tvrdit, že se pomoci z jejich strany nedočkal, resp. že by taková pomoc nebyla účinná. Popisované jednání navíc nijak nesouviselo s žádným z azylově relevantních důvodů. Je zde zjevná motivace žalobce legalizovat si prostřednictvím mezinárodní ochrany pobyt.
11. K námitce ohledně Informace OAMP žalovaný uvedl, že uvedený dokument vypracoval zcela v souladu s *Pokyny Evropské unie pro zpracování informací o zemích původu* a *Zprávou Podpůrného evropského azylového úřadu k metodice informací o zemích původu* na základě uznávaných a relevantních veřejně dostupných informací. Na ty uvedená zpráva odkazuje a obsahuje také kompletní seznam zdrojů společně s internetovými odkazy.
12. Rozhodnutí žalovaného není nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ani pokud jde o neudělení humanitárního azylu. Na ten není právní nárok. Žalovaný navíc jasně uvedl, proč případ žalobce nepovažuje za hodný zvláštního zřetele.

IV. Hodnocení věci soudem

13. Žaloba *není důvodná*.

14. Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, a) je-li pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.
15. Žalovaný správně poukazuje na to, že problémy žalobce ve vlasti nesouvisely s uplatňováním politických práv a svobod ani s jeho rasou, pohlavím, náboženstvím, národností, příslušností k určité sociální skupině nebo zastáváním určitých politických názorů. Opak žalobce netvrdí ani v žalobě. Jeho obavy z návratu do vlasti plynou z jednání strýce, které ovšem motivuje pouze to, že mu žalobce dluží peníze. Nikoliv jeho rasou, pohlavím, náboženstvím apod. Již z tohoto důvodu udělení azylu nepřichází v úvahu.
16. Obavy z výhrůžek věřitele za jistých podmínek mohou mít relevanci pro doplňkovou ochranu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 4. 2015, č. j. 5 Azs 50/2014-34, „obavy z věřitele sice zpravidla nejsou relevantní z hlediska udělení azylu dle § 12 zákona o azylu (nikoli však proto, že jde o soukromého původce tvrzeného příkoří, ale proto, že působení tohoto příkoří zpravidla nemá souvislost s důvody pronásledování, které jsou taxativně vymezeny v § 12 zákona o azylu a které tvoří jeden z nezbytných prvků definice uprchlíka), ale mohou mít, za splnění dalších podmínek (zejména: reálně hrozící příkoří dosahuje intenzity vážné újmy podle § 14a odst. 2 zákona o azylu a stát původu není schopen či ochoten poskytnout před tímto skutečným nebezpečím vážné újmy účinnou ochranu), význam z hlediska možného udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.“
17. V případě soukromých původců vážné újmy, o které jde i v případě žalobce, lze doplňkovou ochranu udělit, *pouze pokud* možní poskytovatelé ochrany (stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území) nedokáží nebo nechtějí odpovídajícím způsobem ochranu před vážnou újmou zajistit (§ 2 odst. 6 zákona o azylu). Obecně pak platí, že aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musí se žadatel nejprve obrátit se žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány země původu. Pouze pokud je zjevné, že orgány v zemi původu nemohou (např. proto, že vůbec neexistují) či nechtějí (např. proto, že určitou skupinu ve společnosti systematicky odmítají chránit, ač ji samy neperzekuuji) poskytnout účinnou ochranu před vážnou újmou způsobenou nestátními subjekty, nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008-57).
18. Závěr o nedostupnosti vnitřní ochrany je pak třeba řádně zdůvodnit a podložit informacemi o zemi původu. Rozsah této povinnosti žalovaného se odvíjí především od tvrzení samotného žadatele. Čím konkrétnější tvrzení ohledně nedostupnosti ochrany v zemi původu žadatel vznesl, tím podrobněji se žalovaný touto otázkou musí zabývat. *V každém případě by ale žalovaný měl shromáždit minimálně obecné informace dokládající to, že v zemi původu žadatele existuje účinný právní systém pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujícího vážnou újmu, ke kterému má žadatel přístup* (čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice). V opačném případě žalovaný nebude mít možnost posoudit, zda je zjevné, že orgány v zemi původu nemohou či nechtějí poskytnout účinnou ochranu a zda tedy lze po žadateli požadovat, aby se na ně vůbec obracel.
19. Žalobce namítá, že se žalovaný dostatečně nezabýval otázkou reálné dostupnosti jeho vnitřní ochrany. V tom ale nemá pravdu. Ve svém rozhodnutí žalovaný odkazuje na Informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR, která se zabývá činností policie ve vztahu k ochraně práv občanů. Z této zprávy plyne, že uzbecká policie je průměrně fungující vnitrostátní ochranný

prostředek hájení práv občanů. Zejména po provedených reformách je policie schopna přijmout opatření, pokud se na ni obrátí občan s obavou z ohrožení, nebo občan, který se již v přímém ohrožení nachází. Byť existují případy, ve kterých policie bezdůvodně odmítla prošetřovat některé skupiny trestných činů či některých pachatelů, pokud šlo o vysoce postavené osoby. Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR popisuje také mechanismy pro podání stížností na nečinnost nebo nezákonný postup policie. Přiznává, že v tomto směru systém ne vždy funguje, jak by měl.

20. Vůči obsahu této zprávy žalobce žádné žalobní námitky nevznáší. Na uzbecké státní orgány se přitom v souvislosti s výhružkami a fyzickým napadením ze strany jeho strýce nepokusil obrátit. Zároveň v řízení před žalovaným nijak nezpochybňoval ochotu státních orgánů ochránit jej před výhružkami věřitele. Nevznášel tedy žádné konkrétní tvrzení, které by nasvědčovalo tomu, že vnitřní ochrana v jeho případě není dostupná. Stačilo tedy, pokud se žalovaný dostupností vnitřní ochrany zabýval pouze v obecné rovině. A to udělal. Neměl důvod blíže se zabývat existencí kontrolních mechanismů policie v podobě nezávislého inspekčního orgánu. Žalobce totiž neuváděl, že by mu jakákoliv újma hrozila ze strany policie. Obával se pouze toho, že se stane terčem nezákonného jednání jeho strýce, které však nepřesahuje rámec obecné kriminality. Z Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR však neplyne, že by ochrana před takovým typem jednání neměla být v Uzbekistánu dostupná.
21. Důvodná není ani námitka, že autorem některých těchto informací o zemi původu je sám žalovaný. Podstatné je, že *Informace OAMP o bezpečnostní a politické situaci v Uzbekistánu*, která je součástí podkladů pro vydání rozhodnutí, vychází z různých důvěryhodných zdrojů, jak to vyžaduje čl. 10 odst. 3 písm. b) procedurální směrnice. Tyto zdroje daná informace uvádí. Žalobce přitom žádnou konkrétní námitku vůči jejímu obsahu nebo obsahu zdrojů, na které informace odkazuje, nevznášel.
22. Žalovaný nepochybil ani tím, že žalobci neudělil humanitární azyl. Ten lze podle § 14 zákona o azylu udělit pouze v případě existence důvodů hodných zvláštního zřetele. Žalovaný ale dospěl ke správnému závěru, že u žalobce takový důvod neexistuje. Poukázal na to, že žalobce je dospělý zdravý muž. Dokáže si zajistit prostředky k životu prací. Kvůli tomu ostatně přijel do Česka. Nemá zde kromě strýce z matčiny strany žádné blízké rodinné vazby. Žalobce vidí důvody hodné zvláštního zřetele ve své nedobré životní a ekonomické situaci. S tím však soud nesouhlasí. Ekonomické důvody nelze považovat za důvody hodné zvláštního zřetele. Jedná se naopak o skutečnost, pro kterou lze žádost o mezinárodní ochranu zamítnout jako zjevně nedůvodnou [§ 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu]. Není to však důvod pro udělení humanitárního azylu. Ani tato námitka proto není důvodná.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

23. Soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl.
24. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Proto mu soud nepřiznal právo na jejich náhradu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku*

odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát.

Brno 20. března 2024

Martin Kopa, v. r.
samosoudce